

Haličsko-volyňský letopis

argo 2010

Mstislav řekl Daniilovi: „Odejdi z města!“ Daniil odešel s tysjačným Dmitrem, Glebem Zeremejevičem a s Miroslavem. Vyráželi z města, a když byli naproti Tolmači, dohnal je zrádný Vladislav Vítovič. Zaútočili na něj, zahnali ho a vzali mu koně.

Daniil byl mladý, a když viděl, že Gleb Zeremejevič a Semjun Kodninský vyrážejí do boje, připojil se k nim, aby je posílil. A jiní se dali na útěk.

Toho dne trvala bítva až do noci. V noci se vrátil Daniil a Gleb Zeremejevič a zajali Jance. Ačkoli byl Daniil mladý, prokázal statečnost. Bojovali celou noc, ráno je dohnal Gleb Vasiljevič, Daniil na něj zaútočil a hnal ho dál než jedno poprišče.⁴⁶ Gleb utekl jen díky tomu, že měl rychlého koně. Když se Daniil vracel, jel sám mezi nepřáteli, ale ti se neodvážili na něj zaútočit. Pak k němu přijel Gleb Sudilovič, Gavriilo Ivorovič a Perenežko.

Odtud pokračovali do Onutu a vjeli do stepi. Měli velký hlad. Před svátkem svatého Dmitrije jely k Plavu vozy, které bojovníci zabrali, vydatně se nasýtli a chválili Boha a svatého Dmitrije, že je nakrmili. Odtud táhli ke Kučeleminu, neboť si mysleli, že zde budou moci překročit řeku Dněstr. Z boží milosti připluly z Olešje lodi, takže muži na nich překonali Dněstr a nasýtli se rybami a vínem.

Odtud Daniil přijel k Mstislavovi. Ten jej velmi pochválil, dal mu velké dary a bujného sivého koně a pravil mu: „Běž, kníže, do Vladimiru a já pojedu k Polovcům, abych se pomstil za svou hanbu.“ Daniil odjel do Vladimiru.

Léta 6722 (1214)

Byl klid.

Léta 6723 (1215)

Z vůle boží nabídla litevská knížata veliké kněžně Romanově a Daniilovi a Vasilkovi mír. Jména litevských knížat byla tato:⁴⁷ nejstarší Živinbudas, Daujotas, Dausprungas,⁴⁸ jeho bratr Mindaugas,⁴⁹ Daujasův bratr Vilkaia. A žemaitská⁵⁰ knížata Gendivilas, Vykimtas,⁵¹ Ruškovičové – Kintibutas, Vambutas, Butautas, Viželkis a jeho syn Višlis, Kicenis, Pilikienė a dále Buleviči – Vismantas, kterého

zabil Mindaugas a vzal si jeho ženu a pobil jeho bratry Edivydase a Sprudelkise. A tato knížata z Deltuy – Juodikis, Pukeikis, Biksšys, Ligelkis. Ti všichni uzavřeli mír s knížetem Daniilem a Vasilkem a byl v zemi klid. Ale Poláci nepřestávali škodit, proto na ně Daniil poslal Litevce, kteří s Poláky bojovali a mnoho jich pobili.

Léta 6724 (1216)

Nebylo nic.

Léta 6725 (1217)

Pyšný File⁵² s množstvím Uhrů vyrazil do boje, doufaje, že ovládne zemi a vysuší moře. Pravil: „Jeden kámen rozbije hodně hrnčů.“ Nadutě pronesl také další slova: „S ostrým mečem a rychlým koněm porazíme mnoho Rusů.“ Bůh to ale nestrpěl a později byl pyšný File zabit Daniilem Romanovičem.

Alexandr přešel od Daniila a Vasilka na Leškovu stranu, takže dokud nepřitáhl Mstislav s Polovci, už se ti dva mohli spolehnot leda na pomoc boží. File s mnoha Uhry a Poláky odtáhl z Haliče, vzal s sebou haličské bojary a svého tehána Sudislava, Lazara a další. Jiní ho opustili, protože File velmi zpychnul.

Léta 6726 (1218)

Byl klid.

Léta 6727 (1219)

Lešek vytáhl proti Daniilovi k Ščekarevu, aby Daniil nemohl pomoci svému tehánu Mstislavovi. Konrád přijel usmířit Leška s Daniilem, ale když se dověděl o Leškově lsti, už od Daniila nechtěl, aby jel k Leškovu. File se chystal do boje, protože si myslel, že ho nikdo nemůže porazit. Nechal v Haliči Kolomana a opevnil se v chrámu naší přecísť Bohorodičky, která však nestrpěla pohanu svého chrámu a dala město Mstislavovi.

S Kolomanem tu byl Ivan Lekin, Dmitr a Bot. Přijeli Polovci, aby se podívali na bítvu, a Uři s Poláky se vrhli proti nim. Jednomu Polovci se podařilo střelit Uza do oka a ten spadl z koně. Ostatní

mnoho mužů. Vasilko a Zemovit se chrabře drželi. Dvorskij Andrej měl sice odvážné srdce, ale jeho tělo a ruce schvátla nemoc, takže když narazil na nepřátele, upustil kopí a málem byl zabít.

Vasilko vzkázal svému bratrovi: „Strhla se tu velká řež, pospěš za námi.“ Daniil se vrátil a hnal nepřátele do lesa. Zaučočili na ně ale další a mnoho mužů padlo. Fjodor Dmitrijevič chrabře bojoval, byl však raněn a od té rány na řece Narev zemřel. Jašelt pravil: „Je pěkné, že sedíme na koních. Ale jestli nelitujete nás, litujte hlavně sebe a své hanby. Vždyt zachraňujete svou čest našimi hlavami.“ A Daniil přikázal svým mužům sesednout z koní.¹¹⁴ Šli tedy dál pěšky, čímž změkla odhodlanost Jatvingů, neboť spatřili sílu Rusů a Poláků.

Jak šli, drancovali a vypalovali jejich zemi, a když přebročili řeku Oleg, chtěli se zastavit v jedné roklině. Když to spatřil kníže Daniil, zvolal: „Ó vojáci! Cožpak nevíte, že křesťané jsou silní na širém prostranství, zatímco pohané ve stíněných místech, neboť jsou zvyklí bojovat v lesích?“ Prošli roklinou, berouce nepřátele do zajetí, a když přišli na otevřená místa, utábořili se tam. Jatvingové na ně stále útočili. Rusové s Poláky je pronásledovali, padlo mnoho jatvinských knížat a Jatvingové byli zahnaní až k řece Oleg, čímž boj skončil.

Druhého dne ráno se průvodci vůbec nevyznali v kraji a bloudili. Dva barbari byli zabiti, třetí byl zajat a přiveden ke knížeti Daniilovi. Ten mu řekl: „Vyvedl mě na správnou cestu a zachránil si život.“ Daniil mu na to dal ruku, ten je vyvedl a Rusové přebročili řeku Lek.

Následujícího dne je dohnali Prusové¹¹⁵ a Bartové.¹¹⁶ Všichni jezdcí sesedli z koní, pěšáci ze stanu se vyzbrojili, jejich štíty se blyškaly jako jitrní záře, helmice byly jako vycházející slunce, kopí v jejich rukou připomínala houšť rákosí, po obou stranách šli střelci, držící v rukou své kuše, do nichž vložili střely proti nepřítelům. Daniil seděl na koni a šikoval vojsko. Prusové pravili Jatvingům: „Cožpak je možné podepřít strom kopími nebo se odvážit zaútočit na takové vojsko?“ Ti, když to spatřili, se vrátili domů.

Odtud Daniil dorazil k Vizině a přebročili řeku Narev. Bratři osvobodili mnoho křesťanů ze zajetí, lidé je oslavovali v písničkách. Bůh jim pomohl a oni se slavně vrátili do své země, následující cestu svého

otce, velkého Romana, který se vrhal na pohany jako lev a Polovci jim strašili své děti.

Léta 6760 (1252)

Uherský král vyslal posly k Daniilovi s prosbou, aby ho podpořil v boji s Němci. Daniil mu tedy vytáhl na pomoc a dorazil k Požgu,¹¹⁷ kam k němu přišli němečtí poslové. Zemi rakouské a štyrské totiž vládl jako jediný císař, neboť vévoda byl již dříve zabít. Jména těch poslů byla: králův vojevůdce a biskup žalošpurský; to jest solský; a Garich Porunský a Ota Garetenik Petovský.¹¹⁸ S nimi král vytáhl naproti knížeti Daniilovi. Daniil přitáhl s celým svým vojskem. Němci se velmi podivovali tatarské zbroji: koně totiž měli kožené masky a náivleky, lidé byli v lehké zbroji, z vojska vycházela velká záře od lesknoucích se zbraní. Sám kníže jel vedle krále podle ruského obyčejce. Jeho kůň byl div nevidaný, sedlo bylo vykládané taveným zlatem, střely a meče byly zdobené zlatem a jinými obdivuhodnými věcmi. Daniil měl kožích s řeckým zlatem, lemovaný zlatými krajkami, stěevíce ze saffánu posíté zlatem. Když to vše Němci viděli, velmi se tomu podivovali. A král Daniilovi řekl: „Nevyměnil bych ani za tisíc stříbrných, že jsi přišel podle ruského obyčejce tvých předků.“ Daniil jej poprosil o přístřeší, neboť toho dne bylo strašné horko. Král jej vzal za ruku, odvedl do svého stanu, sám jej svlékl a oblékl do svých šatů – takovou čest mu prokázal. Pak se Daniil vrátil domů.

Téhož roku vyhnal Mindaugas své synovce Tautvili a Edivyrdase.¹¹⁹ Poslal je s jejich strýcem Vykontasem bojovat na Rus ke Smolensku, říká: „Co kdo dohude, at si ponechá.“ Potom ale vůči nim pojal nepřátelství, ovládl Litvu a veškeré jejich obrovské jmění, zabavil jejich bohatství a poslal na ně své muže, aby je zabili. Když se to Tautvila s Edivyrdasem dověděli, uprchli ke knížeti Daniilovi a Vasilkovi do Vladimíru. Mindaugas tam poslal své posly se vzkazem: „Nechť jim milost.“ Daniil s Vasilkem však neposlechli, protože sestra těch dvou byla Daniilova chot.

Pak se Daniil dohodl s bratrem a vzkázal polským knížatům: „Je čas, aby křesťané táhli na pohany, neboť ti válčí mezi sebou.“ Poláci slíbili, ale slib nedodrželi. Daniil a Vasilko poslali do země Jatvingů,

do Žemaiska a k Němcům do Rigy Vykingase, který pak stříbrem a mnohými dary přesvědčil Jatvingy a půl Žemaiska. Němci Daniilovi odpověděli: „Kvůli tobě uzavřeme mír s Vykingasem, ačkoli zahubil mnoho našich bratrů.“ Němčtí rytíři slíbili jít na pomoc Tautvilovi. Daniil s Vasilkem přitáhl k Novgorodku.

Po poradě s bratrem Vasilkem a se svým synem poslal Daniil bratra na Volkovyjsk a syna na Slonim, sám pak táhl k Zditovu. Dobyli mnoho měst a vrátili se domů.

Vykintas k nim vyslal posla se zprávou, že Němci chtějí povstat na pomoc Tautvilovi. Daniil poslal Tautvilu do boje spolu s ruskými a poloveckými vojsky a mnoho se bojovalo.

Tautvila pak šel s Daniilovou koňstí do Rigy. Řízané její přijali s velkými počtami a Tautvila byl pokřtěn.

Když se Mindaugas dověděl, že Tautvilovi chtějí pomoci boží rytíři, biskup a řížské vojsko, začal mít obavy a vyslal tajně posla k řížskému mistrovi Andreasovi¹²⁰ a mnohými dary jej přesvědčil čili obměkčil. Posal mu totiž mnoho zlata, stříbra, stříbrné, zlaté i barevné nádoby a mnoho koní a vzkázal: „Když zabiješ nebo vyženeš Tautvilu, dostaneš toho ještě víc.“ On odpověděl: „Nemůžes se zachránit, dokud nepošleš k papeži a nepřijmeš křest. Já však k tobě cítím přátelství.“ Ó, zlo víc než zlé! Zlato oslepilo jeho oči, a teď běda mu. Mindaugas poslal k papeži a přijal křest. Jeho pokřtění však bylo jen lest a on tajně obětoval svým bohům: prvnímu Nonadčovi, Teljavelovi, Diverkisovi, zajčímuhu bohů a Mindeinovi.¹²¹ Když vyjel na pole a na pole vběhl zajíc, nesměl vkročit do lesa ani ulomit prut. Obětoval svým bohům, těla mrtvých nechával spalovat a zjevně se držel pohanství.

Tautvilu podporoval biskup a probošt Viržan, kteří se nad ním slivovali, neboť věděli, že kdyby Tautvila nebyl vyhnán, Litva by už byla v jejich rukou a chtě nechtě by přijala křest. Ale Andreas zabránil křtu Litevců, za což byl spolubratři zbaven své funkce. Tautvila prchl do Žemaiska ke svému strýci Vykingasovi, vzal Jatvingy, Žemaitany a pomoc od Daniila, kterou mu kníže poskytl už dříve, a vrátil na Mindaugas.

Mindaugas se připravil, ale pak se rozhodl, že se vyhne střetu s jeho vojskem, a odešel do města jménem Voruta. V noci poslal

na nepřátele svého švagra, avšak Rusové a Jatvingové útok odrazili. Druhého dne ráno vyjeli Němci se samostřily, ruští a polovečtí střelci a Jatvingové s kopími na ně najížděli a honili se po poli jako při hře. Odtud se vrátili do Žemaiska.

Shromáždív mohlutné vojsko, přitáhl Mindaugas na Vykintasovo město jménem Tviremet. Tautvila vyjel z města a spolu s ním zde byli i Daniilovi Rusové a Polovci, Žemaitané a mnoho pěších bojovníků. Při pronásledování jeden Polovec střelil Mindaugasova koně do stehna a Mindaugas se vrátil do své země. Bylo svedeno mnoho bojů. Vismantas u toho města padl.

Léta 6761 (1253)

Tautvila poslal k Daniilovi Revbu se slovy: „Pojď k Novgorodku.“ Daniil vrátil s bratrem Vasilkem, synem Lvem, s Polovci a se svým příbuzným Tegakem a dorazili k Pinsku. Pinská knížata chystala úskok a do války musela proti své vůli. Litevci poslali stráž na jezero Zjaté a hnali se přes bažiny k řece Šarje. Když se zde shromáždila všechna vojska, uspořádali poradu a pravili: „Už o nás věd! “ Muži se přeli a nechtěli jít bojovat, avšak Daniil jim moudře pravil: „Jestli nedojdeme, kam máme, a vrátíme se, budeme mít ostudu před Litevci i ve všech dalších zemích.“ „Zítra ráno,“ pravil, „se porádně.“ Těže noci vzkázal všem vojákům: „Pojďte bojovat! A ať se to dovědí všichni ti, komu se do války nechce.“ Když ostatní viděli ty muže, kteří byli odhodláni bojovat, sami museli také chť nechtě jít.

Druhého dne se zmocnili celého kraje kolem Novgorodku a odtud se vrátili domů. Jatvingové, kteří vrátili na pomoc Daniilovi, dokonce nemohli přijet, protože napadla spousta sněhu. S pomocí boží se Daniilovi vojaři odtud vrátili a získali množství zajatců.

Pak Daniil poslal své muže s bratrem a synem Romanem, dobyli Gorodno a vrátili se od Belska. Poté Daniil vyslal mnoho svých pěšáků i jezdců na litevská města. Zmocnili se všeho jejich zázemí a celého kraje.

Mindaugas poslal svého syna, aby plnil kolem Turijsku.

Téhož roku poslal Mindaugas k Daniilovi, neboť žádal o mír a toužil po lásce a po tom, aby se stali příbuznými. Tehdy k Daniilovi

Rozdělíme si spolu německou zemi. Rex uherský neboli král toho hodně slibuje, ale neplní. Já ti říkám pravdu a nechť mi je svědkem papež a dvanáct biskupů, že ti dám půlku německé země.“

Roman odpověděl: „Dal jsem slovo uherskému králi jako svému otci, nemohu tě poslechnout, neboť bych tím na sebe vzal hanbu a hřích nesplněného slibu.“ Vzkázal uherskému králi, co mu sliboval vévoda, a prosil ho o pomoc. Král mu pomoc poslal, ale chtěl od něj jeho města, slibiv mu za to jiná města v Uhrách. Kněžna pochopila, že jde o úskok, a pravila: „Mého syna sis vzal jakoby pro dceru, a přitom ho držíte jako rukojmí. Teď chcete ještě naše města a my kvůli tomu trpíme a zmríáme hladý!“ Bylo to tak, že jedna bába chodila ve městě Vídni tajně nakupovat jídlo a nosila jim ho, neboť už měli takový hlad, že chtěli jíst i koně.

Kněžna řekla: „Kníže, běž k otci.“ Ale byli v obklíčení, takže Roman nemohl odjet. Když viděl jeho dobrotu, pomohl mu Verenger zvaný Prosvěl, který byl kdysi spolu s ním ve válce. Slitoval se nad Romanem, přijel s vojskem a vyvedl Romana z města. Už dříve jsme vyprávěli, že pak Vaišvilkas dal Romanovi Novgorodok.

Po bitvě s Kuremsou u Krenjance zahájil Daniil válku s Tatarý. Poradil se s bratrem a se synem a poslal Dionisije Pavloviče, aby se zmocnil Mežibožje. Pak Daniilovi a Vasilkovi lidé dobyli Bolochov a Lvovi muži vyrazili do Pobuží a na Tatarý. Na jaře poslal Daniil svého syna Švarna na Gorodok a Semoc a na všechna města. Švarn do- byl Gorodok, Semoc a všechna města za hranicemi tatarských krajů, Goroděšk a podél řeky Těťerev až po Žedučevěv. Vozvjaglané Švarna podvedli, zajali tiuna a nenechali ho vykonávat jeho službu. Švarn přitáhl a zmocnil se všech měst. Po něm přišli k Daniilovi muži z Beloberežje, Čerňatina, Vozvjaglu a všichni z Bolochova. Mindaugas vzkázal Daniilovi: „Pošli k tobě Romana a muže z Novgorodku a ty vyrazíš k Vozvjaglu a odtud ke Kyjevu.“ Urcil setkání ve Vozvjaglu.

Léta 6766 (1258)

Daniil s bratrem vytáhl s velkým vojskem k Vozvjaglu, čekáje zprávy od Romana a Litevců. Stáli u Korečesku, celý den čekali na zprávy a pak vyrazili k Vozvjaglu. Předtím Daniil poslal syna

Švarna obklíčit město, aby nikdo nemohl utéct. Bylo s ním pět set mužů. Obránci stojící na hradbách viděli s knížetem jen hrstku bojovníků, a tak se smáli. Druhého dne však přitáhl Daniil s obrovským vojskem, se svým bratrem a synem Lvem. Když to obyvatelé města spatřili, zachvátla je hrůza, nevydrželi a vzdali se. Daniil město zapálil, lidi vyvedl a nechal je rozdělit – někoho pro svého bratra, někoho pro Lva a další Švarnovi. Poté, co se zmocnil města, vrátil se domů.

Když k městu přišel Roman s Litevci, vylezli na hrady a nespátřili nic než spáleniště a psy běhající po městě. Litevci hočekovali, plivali a říkali svým jazykem „Janda!“, vyzývající své bohy Andaje a Divirik-se¹³⁹ a upomínající všechny své bohy, to jest dábly.

Pak jel Roman za otcem, vzal s sebou jen pár lidí a všechny ostatní pustil domů. Daniil s Vasilkem se veselili a Lev jel k sobě domů.

Litevci zvažili situaci a velmi rozhněvaní dále pokračovali v bojích. Cestou, aniž by o tom Daniil s Vasilkem věděli, vyplnili okolí Lucku. Sluhové knížete Daniila a Vasilkovi lidé, Jurij, dvorskij Alexa a další na ně vyrazili. Dosíhli je naproti Kostruzje. Jezdci se utkali v boji, Litevci podlehli a dali se na útěk. Protivníci je pobíjeli, probodávali a pak je zahnali do jezera. Deset mužů se zmocnilo jednoho koně v domnění, že „na koni odtud unikneme“. Ale utopili se, neboť je topil anděl poslaný od Boha. V jezere se nakupilo tolik mrtvol, štítů a helmic, že z toho mísní, kteří je odtud vyťahovali, měli velkou kořist. Byla to velká seč s Litevci. Vítězové chválili Boha a svatou Bohorodičku a poslali válečné trofeje Daniilovi s Vasilkem, kteří se velmi radovali, že jim Bůh pomohl v boji proti pohánům. Porážení nepřátelé byli Mindaugasovi lidé, jejich vojvoda Chval, jenž měl na svědomí veliké vraždění v černigovském kraji, a Sirvid Ruškovič. Sirvid utekl, ale Chval byl stejně jako mnozí další zabít.

Léta 6767 (1259)

Na Daniila s Vasilkem nečekané záutočil Kuremsa. Přijel Vasilko, který sbíral vojsko ve Vladimíru, zatímco Daniil se připravoval v Cholmu. Vzkázali také Lvovi, aby jel s nimi. Kuremsa, nepřekročiv řeku Stry, poslal své lidi k Vladimíru. Když sem přijeli, vyrazili

a dětmi, všichni od malých po velké. Pak se lidé začali zpovídat – někdo u opatů, někdo u kněží a jáhnů, neboť ve městě bylo veliké množství obyvatel. Nato vyšli z města s kříží, svícemi a kadidelnicemi, šli šlechtici se šlechtichami, odění ve svatebních rouchách, a sluhové před nimi nesli jejich děti. Všichni velmi plakali a nařkali, muži oplakávali své družky, matky své děti, bratr bratra a nebyl nikdo, kdo by je politoval. Neboť je posíhl boží hněv. Tataři je vyhnali z města do nivy Visly, kde je dva dny drželi, a pak začali zabíjet všechny osoby mužského i ženského pohlaví, takže z nich nezůstal naživu ani jediný. Poté táhli k městu Wisišlica. Přišli k němu a obklíčili je. Město bylo v lesích, na kopci, a stál v něm kamenný kostel svaté Trojice. Město nebylo opevněné, Tataři se ho zmocnili a pobili všechny od malých po velké. Pak se Burundaj vrátil na západ, do svého tábora.

Tím skončilo dobývání Sandomeřska.

Léta 6770 (1262)

Mindaugasovi Litevci vyváhli proti Polákům a spolu s nimi šel i Ostařij Konstantinovič, zloččený a hanebný, který kdysi utekl z Rjazaně. V předvečer svatého Jana, o slunovratu, Litevci zpustošili Jazdów. Zabili knížete Zemovita, zajali jeho syna Konráda,¹⁴¹ odvedli mnoho zajatců a vrátili se domů.

Mindaugas si vzpomněl, že Vasilko s hrdinou Burundajem pleníl Litvu. Poslal tedy na Vasilka své vojsko, které pustošilo okolí Kamence. Kníže Vasilko se jim nepostavil, neboť očekával druhé vojsko. Poslal na ně Žilislava a Stěpana Medušnika, kteří je pronásledovali až do Jasolny, ale nedohnali je, neboť měli malé vojsko. Zamocnili se tedy pouze zajatců a rychle odjeli. V tomtéž týdnu bojovalo druhé vojsko okolo Melniku, byl s nimi vojvoda Kovidžad Tudiaminovič, a získali mnoho zajatců.

Kníže Vasilko jel se svým synem Vladimirem, bojary a sluby za nimi, doufaje v Boha, jeho čistou Matku a sílu Kříže, a dohnal je u města Něžbu. Litevci zůstali stát u jezera, a když spatřili sesítkované vojsko, podle svého obyčejě sedli do třech řad za svými šťíry. Vasilko uspořádal své vojsko, zatočili a utkal se s protivníky v boji. Litevci nevydrželi a dali se na útěk. Ale utéct nebylo kam, protože

je obklopovalo jezero, takže byli pobíjeni a další se utopili v jezeře. Padli úplně všichni, ani jeden nevyvázl.

Když se to doslechla pinská knížata Fjodor, Děmid a Jurij, přijeli k Vasilkovi s pitím a začali se veselit, že vidí své nepřátele pobité a že družina je celá. Z Vasilkova vojska byl zabít jen jediný, Preibor, syn Stěpana Rodiviče.

Pak pinská knížata odjela domů a Vasilko se vrátil do Vladimiru s velikou slávou jako vítěz, oslavuje a chvále Boha, který učinil zázraky a položil nepřátele k nohám knížete Vasilka.

Po Borisovi a Izebolkovovi poslal svému bratru králi válečné trofeje. Král tehdy jel do Uher a Boris jej dohnal u Těliče.

Král se tehdy velmi moudřil kvůli bratrovi a svému synovci Vladimirovi, který byl ještě mladý. Kterýsi ze sluhů vešel a říkal: „Pane, jednou sen nějakí lidé se šťíry a kopími a vedou s sebou koně.“ Král radostí vyskočil, pozvedl ruce a chváli Boha, řka: „Sláva budiž Hospodinu! To Vasilko zvitězil nad Litevci!“ Přijel Boris, odevzdal králi válečné trofeje, osedlané koně, šťíry, kopí, přilbice. Král se začal vyptávat na zdraví svého bratra a synovce. Boris mu řekl, že oba jsou zdraví, a vyprávěl mu, co se všechno stalo. Král se velmi radoval, že bratr i synovec jsou v pořádku a nepřátele byli poraženi. Borise obdaroval a poslal jej zpět ke svému bratrovi.

Pak se konal v Tarnově sněm ruských knížat s polským knížetem Boleslavem. Byl tam kníže Danil s oběma syny, Lvem a Švarnem, a Vasilko se svým synem Vladimirem. Uzavřeli spolu smlouvu o ruské a polské zemi, stvrдили ji přísahou na kříž a pak se rozjeli domů.

Když uplynul rok od tohoto sekkání, byl na podzim zabít veliký kníže litevský Mindaugas, který byl samovládcem celé Litvy. Budeme zde vypravovat o jeho zabiti.

Vládl v litevské zemi a začal pobíjet své bratry, jiné vyhnal ze země a stal se jediným pánem celé Litvy. Začal být velmi pyšný, dmul se slávou a pýchou, domníváje se, že se mu nikdo nemůže rovnat. Měl syna Vaišvilkaše a dceru, kterou provdával za Švarna Daniloviče do Cholmu.¹⁴² Vaišvilkaš začal vládnout v Novgorodku, a setraváváje v pohanství, proléval mnoho krve. Každý den zabíjí tři čtyři lidi. Dne, kdy nikoho nezabíjí, litoval. Když někoho zabíjí, radoval se. Pak do jeho srdce

vešel strach boží a začal přemýšlet, že by přijal svatý křest. Nechal se tedy pokřtít v Novgorodku a stal se křesťanem. Poté Vaišvilkas přišel do Haliče ke knížeti Daniilovi a Vasilkovi a zatoužil po odchodu do kláštera. Tehdy Vaišvilkas pokřtil Jurije Lvoviče.¹⁴⁸ Odtud odešel do Polominy do kláštera k igumenovi Grigoriji, stal se mnichem a strávil v tomto klášteře tři roky. Poté od Grigorije přijal požehnání a vydal se odtud na Svatou horu. Grigorij byl svatý člověk, jaký neměl a ani nebude mít sobě rovného.

Vaišvilkas ale nemohl na Svatou horu dojít, neboť v těch zemích tehdy vypukly velké nepokoje. Vrátil se tedy zpět do Novgorodku, zbudoval si na řece Němenu, mezi Livou a Novgorodkem, klášter a zde žil.

Jeho otec Mindaugas mu vyčítal jeho způsob života a Vaišvilkas svého otce velmi neměl rád. V té době zemřela Mindaugasovi žena a on po ní truchlil. Její sestra byla provdána za Daumantase, knížete Nalše.¹⁴⁴ Mindaugas své švagrové do Nalše vzkázal: „Tvá sestra je mrtvá. Přijď ji se mnou oplakávat.“ Když přijela, Mindaugas zatoužil získat ji za ženu. Začal jí tvrdit: „Když tvá sestra umírala, žádala mě, abych se s tebou oženil. Tak to řekla – ať nějaká cizí nevychovává naše děti.“ Vzal si ji tedy za ženu. Jakmile se to Daumantas doslechl, velmi se zarmoutil a přemýšlel, jak by Mindaugase zabil. Nemohl to ale udělat, neboť měl na rozdíl od něj málo sil, a tak hledal někoho, s kým by Mindaugasovu vraždu provedl. Našel Treniota,¹⁴⁵ Mindaugasova synovce, a usmyslel si, že spolu s ním Mindaugase připraví o život. Treniota byl tehdy v Žemaitsku.

Léta 6771 (1263)

Mindaugas poslal celé své vojsko za Dněpr proti brianskému knížeti Romanovi. Rovněž Daumantas s nimi vyrazil do války, a když našel vhodnou chvíli, obrátil se nazpět. Pravil: „Věšta mi zakazuje, abych s vámi šel dál.“ Vrátil se, rychle dohnal Mindaugase a zabil jej a spolu s ním i oba jeho syny, Rukliuse a Repeikise. Tak tedy proběhla Mindaugasova vražda.

Po zavraždění Mindaugase se Vaišvilkas obával téhož, proto uprchl do Pinsku, kde pak žil, a na celé Litvě a v Žemaitsku začal vládnout

Treniota. Do Polocku svému bratru Tautvilovi vzkázal: „Bratře, přijď sem, rozdělíme si zemi a Mindaugasovo jmění.“ Tautvila přijel a začal přemýšlet o tom, že by Treniota zabil, zatímco Treniota uvažoval, jak by zabil Tautvilu. Tautvilův záměr odhalil jeho bojar Prokopij Polocký. Treniota Tautvilu předběhl, zavraždil ho a začal vládnout sám. Pak začali čtyři pacholci, Mindaugasovi podkoní, přemýšlet, jak by zabili Treniota. Naši vhodnou chvíli, když se šel mýt do sauny, a zavraždili ho. Tak tedy proběhla Treniotova vražda.

Jakmile se to doslechl Vaišvilkas, vyrazil s Pinskými k Novgorodku, vzal s sebou zdejší muže a přišel na Litvu, aby se tu ujal vlády. Litevci přijali syna svého pána s radostí.

Léta 6772 (1264)

Vaišvilkas začal panovat na celé Litvě. Likvidoval své nepřátele, bezpočtu jich zabil, jiní se rozprchli, kam je oči vedly, a zabil také toho zlotřilého, prokletého, hanebného Ostafige, o kterém jsme už dříve psali.

Ve výše uvedeném roce Mindaugasovy vraždy se konala u brianského knížete Romana svatba. Vdával svou milou dceru Olgu¹⁴⁶ za knížete Vladimira, Vasilkova syna a vnuka velkého knížete Romana Haličského. V té době na Romana zatoučilo litevské vojsko. Bojoval s nimi, porazil je, sám byl raněn a prokázal v boji velkou statečnost. Do Briansku přijel jako vítěz a s velikou slávou. Rány na svém těle nevnímal, neboť se radoval, že vdává svou dceru. Měl ještě tři dcery, tato byla čtvrtá, jemu ze všech nejmilejší. Poslal s ní svého nejstaršího syna Michaila a mnoho bojarů.

Vratně se k tomu, o čem byla řeč dříve.

Když Vaišvilkas vládl na Litvě, začal mu pomáhat kníže Švan a Vasilko. Vaišvilkas nazval Vasilka svým otcem a pánem.

Král tehdy vážně onemocněl a skonal. Byl pohřben v chrámu svatě Bohorodičky v Cholmu, který sám vystavěl.

Král Daniil byl kníže dobrý, chrabrá a moudrý, jenž založil mnoho měst, vystavěl chrámy a vyzdobil je všemožnou nádherou. Byl proslulý láskou ke svému bratrovi Vasilkovi. Tento Daniil byl druhý po Šalamounovi.